

ŠTÚDIE A ČLÁNKY

Zo slovenskej onomastickej terminológie: mononymum, krstné meno, rodné meno

IVETA VALENTOVÁ

Jazykovedný ústav L. Štúra SAV, v. v. i.

Abstract: The study deals with the characteristics of the anthroponomastic terms *personal name in one-element naming (anthroponymic) system* (the corresponding international term is *mononym*), Slovak *krstné meno* (baptismal name, Christian name) and/or *rodné meno* (first name, forename or given name). Within the terminological system, these terms are classified as personal names (individual anthroponyms). The boundaries between these types of personal names are not sharp in terms of historical development, the transition of the one-element anthroponymic system to the two-element system, and the current state of society. These terms may also have different positions within hyperonymic-hyponymic relations. These types of personal names also have different functions on the axis of officiality – unofficiality. *Krstné meno* and *rodné meno* belong to those social and language categories that are constantly evolving, and therefore these terms must always be understood in a certain

Príspevok bol vypracovaný v rámci grantových projektov VEGA č. 1/0058/20 Teória a terminologický systém slovenskej onomastiky (v kontexte slovanskej a medzinárodnej onomastickej terminológie) a č. 2/0133/20 Slovenský pravopis a jeho pravidlá v kontexte súčasnej jazykovedy a jazykovej praxe.

social context as a result of a certain degree of development of the human and national society. Depending on their nature, function or sphere of use, confirmation names, names with Christian origin and significance and names in calendar can be understood as types of first names.

Keywords: Slovak onomastic terminology, anthroponym, personal name, mononym, Slovak terms *krstné meno* (baptismal name, Christian name) and *rodné meno* (first name, forename, given name), one-element and two-element naming (anthroponymic) system, name with Christian origin and significance, confirmation name, name in calendar

K osobným menám (individuálnym antroponymám) sa zaraďujú aj *osobné meno v jednomennej pomenovacej (antroponymickej) sústave* – v medzinárodnej terminológii *mononymum*, *krstné meno* alebo *rodné meno*. Na prvý pohľad by sa mohlo zdať, že ide o synonymá, ale z odborného onomastického hľadiska sú medzi týmito termínmi určité rozdiely a niektoré sa významovo prekrývajú, resp. sú čiastočne synonymné. Tieto pojmy je vždy potrebné chápať v určitom spoločenskom kontexte. Presné hranice medzi jednotlivými termínmi preto predovšetkým z hľadiska historického vývinu spoločnosti a postupného prechodu od jednomennosti k dvojmennosti nie sú ostré, môžu sa prelínať alebo splyvať.

V slovanskej onomastickej terminologickej príručke Základní soustava a terminologie slovanské onomastiky (Svoboda a kol., 1973, s. 37; ďalej ZS) sa ako druh *osobného mena* (= vlastného mena jednotlivého človeka) v rámci onomastických termínov podľa objektov a javov označovaných vlastnými menami a zároveň aj v rámci termínov vzťahujúcich sa na sústavu osobných mien a ich fungovanie uviedlo *osobné meno v jednomennej sústave* s poznámkou, že pre osobné mená z obdobia jednomennosti dosiaľ nie je termín. Zároveň je v rámci systematiky zaradené aj v časti o lexikálno-sémantickej stránke osobných mien v rámci sústavy osobných mien a jej fungovania (ZS, s. 186). Novšia príručka Osnoven sistem i terminologija na slovenskata onomastika (Svoboda a kol., 1983, s. 261; ďalej OS) tento termín zaradila iba pod termíny opisu a spracovania vlastných mien v rámci systému osobných mien a ich fungovania, ale už s medzinárodným termínom *mononymum*¹

¹ Časť *mono-* s významom „sám, samo-“ je z gr. *mono*, od gr. *monos* „sám“ (Králik, 2015, s. 367), takže termín vznikol v súlade so systematickým utváraním onomastických termínov.

(napr. *Břetislav* – české knieža, † 1055) pre češtinu, *mononim* (*Wilk*) pre poľštinu, *мононим* pre macedónčinu a *Einzelname* (*Chlodwig*, Frankenkönig, † 511) pre nemčinu a s významom „osobné meno v jednomennej sústave“. Pre slovenčinu sa tento termín neuviedol a doteraz sa v slovenskej jazykovede, resp. v onomastike stále neudomácnil, hoci pre onomastikov je známy. Môže to byť spôsobené aj tým, že v poslednom období sa výskumu tohto druhu osobných mien, resp. vo všeobecnosti výskumu historickej antroponymie v slovenskej onomastike nevenuje príliš veľká pozornosť. Používa sa skôr domáci opisný termín *osobné meno v jednomennej sústave* alebo len *osobné meno* či *meno* (o aký typ osobného mena ide, zvyčajne vyplynie z kontextu). Podľa tejto definície a uvedených príkladov ide o meno pozostávajúce z jedného funkčného člena, ktoré identifikovalo osobu bez ďalších iných členov osobného mena; z hľadiska ponímania V. Blanára hovoríme o *funkčných* členoch osobného mena, pretože pri vymedzovaní onymického obsahu jednotlivých členov osobného mena je podstatné ich fungovanie v spoločenskej komunikácii (1996).

Inak, oveľa všeobecnejšie sa definuje termín *mononymum* napríklad v dnešnej bulharskej onomastike. Podľa T. Balkanského a K. Cankova (2016, s. 272 – 273) ide o „единственото име, с което е известно дадено лице“ (= jediné meno, pod ktorým je osoba známa), pričom za mononymá sa pokladajú aj mená ako *поп Андрей* (*поп* = pop; od r. 1923 *Андрей Игнатов Панов*), *Марин дякон* (= diakon). Autori ako ďalšie príklady uviedli aj mená kráľov, mníchov a pod., napr. *Симеон* (bulharský cár), *Селасий* (mních). Za mononymá pokladajú aj mená hviezd šoubiznisu ako *Мадона* (= speváčka *Madonna*, celým menom *Madonna Louise Ciccone*), *Руана* (= speváčka *Rihanna*, celým menom *Robyn Rihanna Fenty*), *лейди Гага* (= speváčka *Lady Gaga*, vlastným menom *Stefani Joanne Angelina Germanotta*), pričom uviedli, že v Bulharsku sú osobitne populárne mononymá medzi interpretmi tzv. popfolku, napr. *Анелия* (*Анелия Георгиева Атанасова*). Tieto mená by sme však nepovažovali za mononymá, ale skôr za typ umeleckého mena či

T. Balkanski a K. Cankov (2016, s. 272 – 273) uviedli, že niektorí onomastici používajú aj termín *моном* (*топот*): „някои ономасти използват и *моном* ‘еднично име’, но терминът е с история в математиката, където означала ‘едночлен’“ (= niektorí onomastici používajú aj termín *моном* s významom „jedno meno“, ale tento termín sa používa, má svoju históriu v matematike s významom „jednočlen“). Rovnako ho pre onomastiku nepovažujeme za vhodný.

pseudonyma, pre ktoré sa využil vo väčšine prípadov iba jeden člen úradného mena pomenovanej osoby, zväčša rodné meno v úradnej alebo hypokoristickej podobe. S. Pastyřík (2010, s. 19) uviedol termín *prenonymum* pre druh pseudonyma, keď sa rodné (krstné) meno použilo ako pseudonym, napr. *Jean Paul* namiesto *Jean Paul Richter*, *T. Svatopluk* namiesto *Svatopluk Turek*. Podobne ani meno *non Андрей* by sme nepokladali za mononymum, pretože daná osoba má svoje úradné trojčlenné osobné meno. Nie sú to mená, ktoré sa používajú v jednomennej, ale v dvoj- a viacmennej pomenovacej sústave, len majú inú ako úradnú sféru používania, ak vynecháme špecifické druhy napr. jednočlenných panovníckych či pápežských mien, ktoré aj v súčasných dvoj- a viacmenných pomenovacích sústavách môžu mať status úradného mena (napr. meno súčasného pápeža *František*, ktoré používa aj v úradnej sfére, hoci sa narodil ako Jorge Mario Bergoglio).

T. Balkanski a K. Cankov (2016, s. 272 – 273) ďalej upozorňujú, že v niektorých národoch je mononymum jediné meno, ktoré je oficiálne uznávané, napr. takto boli známi Turci v Osmanskej ríši až do r. 1922. Z takejto formulácie zase vyplýva, že mononymum sa chápe ako jednočlenné osobné meno v prostredí, kde je úradne alebo oficiálne fungujúca iba jednomennosť, t. j. oficiálne osobné meno má iba jeden funkčný člen. Podľa uvedených významov a príkladov sa ukazuje, že T. Balkanski a K. Cankov termín *mononymum* nevzťahujú len na jednomennú pomenovaciu sústavu, ale chápu ho dvojako. Jednak ako používanie iba jedného jednočlenného² osobného mena v jednomennej antroponymickej sústave, v oficiálnom jednomennom pomenovacom systéme, a jednak ako jednočlenné meno, príp. ešte s apelatívnym členom, napr. *non* (= pop) v mene *non Андрей*, v dvoj-, troj- i viacmennej pomenovacej sústave. Je otázne, či slová *non*, *дякон*, ktoré označujú určité druhy cirkevnej funkcie či postavenia, možno chápať ako apelatívny člen, ktorý je súčasťou osobného mena, alebo len ako bližšiu apelatívnu charakteristiku osoby.³

² Samozrejme, vo všeobecnosti niektoré funkčné členy osobného mena môžu byť aj viacslonné, zo súčasnej slovenskej neúradnej (živej) antroponymickej sústavy sú známe aj vetné typy funkčných členov.

³ V. Blanár (Blanár – Matejčík, 1978, s. 31 – 32) apelatívny člen pokladal za súčasť osobného mena, pri živých osobných menách rozlišoval tri druhy: vyjadrujúci a) príbuzenský vzťah, napr. *Jánošov zaľko*, b) vekové a generačné zaradenie, napr. *starý Turas*, c) oslovenie staršej osoby, titul, napr. *sváko Plavý*. Z pravopisnej stránky ich však písal s malým začiatčným písmenom.

Uvedené definície mononyma v bulharskej onomastike pravdepodobne vychádzajú aj z rozdielneho chápania synonymných termínov *jednomennosť*, *mononymná* alebo *jednomenná antroponymická sústava*. V slovan-
ských terminologických príručkách sa definujú ako používanie len jedného osobného mena, napr. v češtine *Libuše* (kňažná), v poľštine *Mieszko* (knieža), v ruštine *Святослав* (knieža), v macedónčine *Самоил* (macedónsky cár), *Иваило* (bulharský cár) (ZS, s. 176; OS, s. 238), čím sa podľa všetkého myslí používanie osobného mena len jedného druhu (s jedným funkčným členom) – porov. napr. dvojmennosť = používanie dvoch osobných mien rôznej povahy (funkcie), napr. rodné meno a priezvisko (ZS, s. 178; OS, s. 240). O niečo presnejšia definícia jednomennosti je v ruštine: „Обычай носить только одно (личное) имя (для определённой эпохи и социума)“ (= zvyk mať iba jedno /osobné/ meno /na určité obdobie a pre spoločnosť/) (OS, s. 238). V týchto definíciách nie je síce jednoznačne vyjadrený vzťah úradná (kodifikovaná) – nekodifikovaná antroponymická sústava, ale je otázne, či napr. jednočlenné umelecké mená, ale aj súčasné prezývky, rôzne druhy jednočlenných cirkevných mien či oslovovania iba rodným menom, resp. nejakou jeho hypokoristickou podobou, možno chápať ako fungovanie paralelnej neúradnej jednomennosti popri oficiálnej, úradne stanovenej dvojmennosti, trojmennosti a pod. v rámci určitej krajiny. T. Balkanski a K. Sankov (2016, s. 273) však mononymiu, jednomennosť definujú takto: „Онимно, антропонимно явление и практика, при която дадено лице е известно само с едно име, най-често личното име“ (= onymický, antroponymický jav a prax, v ktorých je daná osoba známa iba pod jedným menom, najčastejšie osobným menom). To, že mononymiu chápajú ako používanie jednočlenného osobného mena aj v rámci úradných dvoj- a viacmenných antroponymických sústav, dokazuje aj poznámka, že mononymiu považujú za dôvod, prečo sa v niektorých slovníkoch vlastných mien (onomastikonoch) porušuje abecedné poradie zaužívané pri osobných menách (v bulharskej encyklopédii je na ľavej strane priezvisko).

V českej onomastike sa síce v rámci Nového encyklopedického slovníka češtiny termín *mononymum* osobitne nedefinuje, ale český termín *jednomenná* (*mononymní*) *antroponymická soustava*, *jednomennost* sa charakterizuje takto: „K jednoznačnému pojmenování a identifikaci osoby v dané společnosti slouží jen jedno vlastní jméno (**mononymum**): král *Vladislaus*

(1146), poddaný *Sedlata* (začátek 13. stol.) atd., podrobněji viz *Ů*oficiální osobní jméno. Do 12. stol. j. a. s.⁴ převládá, v dalších obdobích bývá k oficiálnímu osobnímu jménu stále častěji připojováno nepropriální doplnění n. neoficiální *Ů*příjmi, a tak se postupně prosazuje neoficiální dvoujmennost (druhé, doplňkové jméno je nezávazné); např. už ve 13. stol. jsou obě možnosti hojně dokládány: *Vítek dapifer* ‚stolník‘, *Daniel Pragensis episcopus* ‚pražský biskup‘, *Boguša Svár*, *Bohuslaus de Horka* ‚z Horky‘, *Jurík Jurikovic* ‚syn Juríkův‘, později *Juříkův*, *Jiříkův*; podle Pleskalové (2011:36 – 44). V r. 1786 byla v českých zemích uzákoněna *Ů*dvoujmenná antroponymická soustava (Pleskalová, 2017).“ Ako samostatné heslo sa termín *mononymum* pravdepodobne neuviedol preto, že podobne ako v slovenskej onomastike nie je zatiaľ natoľko zaužívaný ani v českej onomastike.

V. Blanár (1973, s. 60) definoval *jednomennú antroponymickú sústavu* ako sústavu vybudovanú na individuálnom osobnom mene, ktoré je hierarchicky základným členom. Podľa takéhoto definovania sa jednomennosť chápe ako pomenovacia sústava osobných mien, v ktorej je osoba oficiálne identifikovaná iba jedným jednočlenným osobným menom, čo nevylučuje fakt, že môže ísť aj o kompozitný typ mena, pričom k tomuto menu môže byť zväčša fakultatívne, ale ešte nie dedične pridávaný iný doplnkový určujúci funkčný člen osobného mena, napr. apelatívny člen či prímeno. Mononymum však ostáva oficiálnym základným určovaným členom pomenovacej sústavy, ktorý aj keď nemusí byť úradne kodifikovaný v danej spoločnosti, napr. z dôvodu nejestvovania úradných nariadení a administratívy v predfeudálnych kmeňových spoločenstvách, plní funkciu úradného, oficiálneho mena.

Podľa M. Majtána a M. Považaja (1989, s. 8) „osobné meno v jednomennej pomenovacej sústave nemožno nejako stotožňovať s našimi súčasnými rodnými menami, lebo samo bolo schopné identifikovať jednotlivca v spoločnosti v plnom rozsahu, plnilo úlohu dnešného rodného mena, priezviska, neúradného prímena i prezývky“. Naši slovanskí predkovia toto meno dostávali pri tzv. „postrizínach“, t. j. pri rituálnom obrade ostrihania vlasov pri vstupe do života dospelých a prijatia jedinca do spoločenstva. Pohanskí Slovania používali zväčša jednoslovné mená. Predpokladá sa existencia tzv.

⁴ Skratka j. a. s. = čes. jednojmenná antroponymická soustava.

ochranných a tabuových mien a poukazovanie na príbuzenské vzťahy v rámci veľkorodiny. Za historicky najstaršie sa považujú tzv. ochranné mená deapelatívneho pôvodu a mená z tabuizovanej sféry, ktorým sa pripisovala magická sila. Často boli motivované názvami zvierat, vtákov, rastlín, napr. mená doložené z 13. storočia ako *Zubor*, *Tur*, *Baran*, *Koza*, *Košút* (= cap), *Sokol*. Vznikali aj z iných okruhov apelatívnej lexiky, napr. *Uzda*, *Strmeň* (doložené z r. 1245), *Strýc*, *Popol*, *Zima*, *Milá*, *Hviezda*, *Dúha*, *Šura* (šur = ženin brat) a i. Motívom pri pomenovaní mohli byť skutočné alebo želané vlastnosti, telesné alebo duševné vlastnosti či povahové črty pomenúvaného. Najstaršie záznamy slovanských mien z 8. a 9. storočia sa nachádzajú na okrajoch strán tzv. Cividalského evanjelia (6. stor.), napr. *Svätopluk* (*szuentiepulc*), *Bedoslav* (*bedoslau*), *Pribina* (*pruuinna*), *Kocel'* (*quocili*) a i. Ide o mená tristo pútnikov zo západoslovanskej oblasti, o ktorých sa predpokladá, že to mohli byť mená predkov Slovákov.⁵ Zo stredoveku sú doložené aj viaceré zložené mená (napr. *Babirad*, *Čarad*, *Dedislav*, *Laskomer*, *Sebedrah*, ženské *Bohuslava*). Za čisto slovenské možno pokladať meno *Mojtech* (bližšie Majtán, 1998b). Tvorili sa aj pomocou predložiek alebo častice *ne*, napr. *Bezded*, *Povoj*, *Smil*, *Nedožer*. Mnohé z nich sa zachovali v toponymách, najmä v osadných, miestnych názvoch, napr. *Sebedrah* – obec *Sebedražie* (Majtán, 1996). Zo starobylých slovanských mien i z cudzích kresťanských mien, ktoré u nás zdomácnili, sa tvorilo množstvo ďalších skrátených a odvodených mien (niektoré zo slovanských mononým a ich fungovanie v spoločenskej komunikácii sprostredkoval širšej verejnosti aj koprodukčný seriál *Slovania*).⁶

Po prijatí kresťanstva sa mnohé z týchto mien už dostávali pri cirkevnom krste, preto sa v kresťanských cirkvách začal používať termín *krstné meno*. Medzi starými slovanskými menami a novšími cudzími starozákonnými a novozákonnými menami prebiehal spočiatku súboj, niektoré osoby mali jedno slovanské predkresťanské meno a druhé cudzie kresťanské, otec mal slovanské, syn kresťanské, príp. naopak, alebo sa prevzaté cudzie mená rozličnými spôsobmi adaptovali, prekladali, či sa k nim pridávalo slovo so

⁵ Písal o nich napr. J. Stanislav (1947 – 1948).

⁶ Bližšie najmä o slovenských osobných menách z obdobia jednomennosti napr. Blanár, 2002, s. 309 – 310; Majtán, 1991, 1994, 1996, 1998a; Majtán – Považaj, 1989, s. 11 – 14, tam aj ďalšia literatúra.

slovanským základom, napr. *Petrislav, Švancomír* (Majtán – Považaj, 1998, s. 12). Mononymá, ktoré sa už dostávali pri kresťanskom krste, možno nazvať aj *krstné mená*, hoci mali iný charakter a funkciu ako dnešné krstné mená, resp. krstné mená v dvojmennej pomenovacej sústave. V terminológii slovenských jazykových pamiatok z 15. – 16. stor. sa vyskytujú okrem spojenia *krstné meno* pre tento druh antroponyma, resp. s rovnakým významom aj pojmy ako *krstené* alebo *krstiace meno*, *vlastné meno* i *predmenie* (Skladaná, 1987, s. 305). Hoci od 13. stor. sa k tomuto menu začal pridávať nejaký druh sekundárneho mena, toto doplnkové meno (prímeno, šľachtický predikát) stále nebolo povinné a povinne dedičné až do jeho úradného ustanovenia Jozefom II. v druhej polovici 18. storočia⁷. Z hľadiska kodifikácie teda až do tohto ustanovenia stále oficiálne pretrvávala jednomenná pomenovacia sústava, v ktorej je *krstné meno* hierarchicky základným, určeným funkčným členom osobného mena. Pojem *predmenie*, ktoré sa vyskytlo v latinsko-slovenskom slovníku z 18. storočia⁸, už môže naznačovať prechod k dvojmennej pomenovacej sústave a zmenu v hierarchii funkčných členov osobného mena. Ak existoval termín *predmenie* vo význame krstného mena, t. j. funkčného člena antroponyma, ktorý stál pred menom, t. j. pred prímenom, potvrdzuje to stav, v ktorom prímeno bez ohľadu na jozefínsku kodifikáciu muselo už mať funkciu základného člena pomenovacieho modelu. Možno povedať, že dve storočia pred úradným ustanovením dvojmennej pomenovacej sústavy nastáva postupné prehodnocovanie jednotlivých členov osobného mena. Už od 16. storočia, najmä však v 18. storočí mal prímeno (historické priezvisko) takmer každý a zvyklo sa dediť, postupne sa stávalo základným členom pomenovacieho modelu. J. Pleskalová (2011, s. 95) preto túto etapu (roky 1500 – 1786) označila ako obdobie neoficiálnej dvojmennosti. V podstate bol vlastne len kodifikovaný už dlhodobo pretrvávajúci stav v pomenúvaní osôb. V. Blanár (1971, s. 313) obdobie, keď ešte prímeno nebolo dedičné, označil z historického hľadiska za poslednú vývinovú fázu jednomennej sústavy. Po úradnom ustanovení dvojmennej pomenovacej sústavy sa hierarchicky základným určeným funkčným členom osobného mena stalo povinné a povinne dedičné prímeno

⁷ O jednotlivých nariadeniach a patentoch týkajúcich sa priezvisk pozri napr. Majtán (2004), Pleskalová (2011, s. 94 – 95).

⁸ Dictionarium slavico-latinum (18. stor.): *predgmenj, krsticy gmeno*.

(terminologicky už *priezvisko*) a krstné meno „pokleslo“ na určujúci člen (porov. napr. Blanár, 1996, s. 74; 2002, s. 409), hoci, ako sme už spomenuli, tento stav bol funkčný už zhruba dve storočia. Presné hranice mononymie sa nedajú úplne určiť, pretože prechod k dvojmennej pomenovacej sústave bol postupný. Z hľadiska jej fungovania by sa mohla končiť už pred 16. storočím, ale z hľadiska kodifikácie až po úradnom ustanovení dvojmennosti v druhej polovici 18. stor. Po prehodnotení členov osobného mena a hlavne po úradnom ustanovení dvojmennosti nemožno už hovoriť o krstnom mene ako o mononyme vo význame osobného mena v jednomennej pomenovacej sústave.

Napriek tomu, že u nás alebo v širšom európskom kontexte sú kresťanské tradície silné, zo všeobecnejšieho medzinárodného aspektu a z hľadiska multikulturality a náboženskej rôznorodosti termín *krstné meno* (napr. v angličtine *Christian name*) nie je vhodný, pretože nie všetci sú kresťania, teda nedostávajú toto meno pri obrade krstu. Z uvedených dôvodov sa preferuje termín *rodné meno*. Na našom území sa zaviedol v odbornej literatúre ešte v bývalom Československu po r. 1950, pretože výraz *krstné meno* sa začal používať aj pre mená nekrstných osôb (Pleskalová, 2017). Počas minulého režimu nebolo vhodné z politických dôvodov dávať deti cirkevne kresťiť, preto sa často krstili tajne. Popri úradnom rodnom mene mali ešte ďalšie „tajné“ krstné meno. Podľa vtedajších cirkevných nariadení sa totiž mohli dať dieťaťu pri cirkevnom krste iba kresťanské meno, meno svätého alebo blahoslaveného, ktoré bolo v kresťanskom kalendári, teda cirkevné meno, čo často rodičia zistili až po tom, keď už dieťa malo oficiálne rodné meno zapísané v matrike narodených. Zapísané meno však v mnohých prípadoch nebolo z tohto hľadiska vyhovujúce, preto museli dieťaťu na cirkevný krst vybrať iné. Toto neúradné druhé krstné meno sa v niektorých prípadoch zvyklo používať v neoficiálnej komunikácii, v oblasti tzv. živých (neúradných) mien.⁹ V širšej odbornej, jazykovednej a laickej verejnosti sa termíny *krstné meno* a *rodné meno* stále používajú ako synonymné, preto najmä vo vedecko-popularizačných prácach sa zvyčajne uvádza atribút *krstný* v zátvorke:

⁹ Postupne cirkev ustupovala od tejto striktnosti s odôvodnením, že každé krstné meno, aj keď sa nenachádza v kresťanskom kalendári, je možné dať dieťaťu, pretože to môže byť meno potenciálneho budúceho svätého či blahoslaveného (bližšie o využití týchto krstných mien v živej pomenovacej sústave pozri Valentová, 2009, s. 52 – 53).

rodné (krstné) meno. V takejto podobe sa nachádza napr. aj v Slovníku slovenské lingvistické terminologie (1977, s. 238 – 239), v ktorom sa adjektívna časť termínu uviedla v zátvorke nielen pre češtinu a slovenčinu, ale aj pre niektoré iné jazyky.

Obidva termíny napriek tomu, že je medzi nimi skôr hyperonymicko-hyponymický vzťah (krstné meno ako druh rodného mena, ktoré sa u kresťanov dostáva pri obrade krstu), sa v obidvoch slovenských terminologických príručkách uvádzajú ako synonymné aj v iných slovenských jazykoch a v rámci terminologickej systematiky ako rovnocenné druhy osobného mena k termínu mononymum. Rozdiely však možno nájsť v definíciách. V ZS (s. 38, 187) sa *rodné/krstné meno* definuje ako „jméno, které se v územích s vícejmenností dává každému člověku (často při slavnostním aktu) jako dodatečné jméno k zděděnému rodinnému jménu, případně k dalším jménům; toto jméno má úřední charakter, nemůže být tedy libovolně změněno nebo anulováno“. Pre poľštinu, ruštinu, bieloruštinu a bulharčinu sa uvádza iba *krstné meno* (*imię chrzestne, кресное имя, хреснае імя, крьсно име*), pre ukrajinčinu len *meno* (*імя*). Pre nemčinu sa v uvedenom význame uvádzajú tri termíny: a) *Vorname*, b) pre meno prijaté pri krste *Taufname* a c) *Rufname* ako meno alebo jeho časť, ktorým sa osoba oslovuje, čiže môže ísť aj o hypokoristickú, neúradnú podobu mena.

V aktualizovanej príručke (OS, s. 262) nastala zmena v termínoch v niektorých jazykoch i v definíciách v jednotlivých jazykoch¹⁰. Zatiaľ čo definícia v macedónčine a v nemčine ostala v zhode s českou ako v ZS, iná je v ruštine: „Имя, данное при крещении; оно служило основным именем и не могло произвольно меняться; в русской традиции оно выбиралось по церковному календарю“ (= meno dané pri krste, ktoré slúžilo ako základné meno a nemohlo sa svojvoľne meniť; v ruskej tradícii sa vyberalo podľa cirkevného kalendára). V ruštine ako synonymum pribudlo *cirkevné meno* (*церковное имя*), hoci pre iné jazyky sa *cirkevné meno* chápe ako hyponymický termín, osobitný druh krstného mena, ktoré cirkev odporúča dávať, pretože to je meno osoby, ktorá je významná pre dejiny alebo existenciu cirkvi (ZS, s. 188; OS, s. 264). V súvislosti s východoslovenskými antroponymickými sústavami možno podotknúť, že krstné meno (jeho derivát) sa

¹⁰ V OS je definícia každého termínu v macedónčine, ruštine a nemčine.

uplatnilo v ruskej a bulharskej trojmennej sústave aj ako samostatný funkčný člen *otčestvo* vyjadrujúci patronymický vzťah. V chorvátčine a srbčine sa termíny *rodné* a *krstné meno* zredukovali iba na *krsno ime*, príp. iba *ime*¹¹; *крсно име*, ale v bulharčine existuje aj termín *rodné meno* (*рождено име*) ako synonymum ku *krstnému menu* (*кръстно, кръщелно име*) (OS, s. 262). V súlade s nemeckými termínmi v OS sa rozšírili aj lužickosrbské termíny pre *krstné/rodné meno*: a) *předmjeno; pšedmě*, b) *křčenske mjeno; dupne mě*, c) *hłowne předmjeno; głowne pšedmě*, čo isto súvisí aj s tým, že štúdie o lužickosrbskej onymii boli a sú často písané v nemčine (porov. Petr, 1969).

V medzinárodnej terminológii (ICOS Lists of Key Onomastic Terms), ktorú vypracovala terminologická skupina Medzinárodného komitétu onomastických vied (International Council of Onomastic Sciences – ICOS), sa anglický termín *first name* (= rodné meno) definuje ako „name which a person is given at birth, baptism or at some other significant moment in life – e. g. *Charles, Ivan, Giuseppe, Davor, Sophie, Anna, Mariá, Motlalepula* (NOTE: First name does not always have to stand in the first position.)“ = meno, ktoré človek dostáva pri narodení, pri krste alebo pri inom významnom okamihu v živote, napr. *Charles, Ivan, Giuseppe, Davor, Sophie, Anna, Mariá, Motlalepula* (Poznámka: Rodné meno nemusí vždy stáť na prvom mieste.¹²). Možno sa však stretnúť aj s anglickými ekvivalentmi tohto termínu ako *forename, given name, Christian name*.

V. Blanár (1973, s. 58) *osobné meno* (v užšom zmysle slova; v jedno- mennej sústave) a *rodné (krstné) meno* zaradil k termínom, ktoré sa vzťahujú na obsahovú stránku antroponyma. Termíny *rodné meno* a *krstné meno* sa aj v odbornej českej a slovenskej onomastickej literatúre niekedy stále používajú ako rovnocenné a definujú sa zväčša v súlade s hlavnou definíciou v slovanských príručkách (porov. napr. Pastyřík, 2010, s. 21). M. Knappová (2017a, s. 12; 2017b) uviedla, že termín *jméno křestní* (podľa cirkevného krstu) je staršie, novší termín v jazykovede je *jméno rodné* (človek ho dostane po zrode). V slovenskej onomastike už M. Majtán (1979, s. 115) upozornil na to, že v súvislosti so súčasnou dvojmennou pomenovacou sústavou starší termín *krstné meno* už prestal vyhovovať, lebo nevyjadruje novú

¹¹ Bližšie o používaní chorvátskych termínov *ime, osobno ime* i vo význame „rodného mena“ v chorvátskej onomastike a v jazykovej praxi A. Frančić (2006).

¹² Dostupné na internetovej stránke International Council of Onomastic Sciences.

skutočnosť, a nahradil sa priliehavejším termínom *rodné meno*. Rozdiely vo významoch týchto dvoch termínov novšie naznačili napríklad aj J. Bauko (2015, s. 143) a I. Valentová (2017, s. 164).

Často sa vo význame či už krstného, alebo rodného mena používa iba skrátaná podoba *meno*, porov. aj názov a znenie zákona *o mene a priezvisku* (č. 300/1993), pričom menom sa myslí rodné meno. Tento význam sa pri heslovom slove *meno* uviedol ako prvý aj v Slovníku súčasného slovenského jazyka (M – N, s. 184; ďalej SSSJ) a vysvetľuje sa v súlade s onomasticou terminológiou: „úradné pomenovanie (u nás v dvojmennej al. viacmennej pomenovacej sústave) dané dieťaťu po narodení (pri zápise do matriky al. pri cirkevnom obrade krstu), u nás uvádzané na prvom mieste, *krstné meno*, admin., ofic. *rodné meno*“. Veľmi vhodne sa vyjadrila preferencia termínu rodné meno v úradnej a odbornej komunikačnej sfére kvalifikátormi admin. ofic. a naznačil sa aj rozdiel vo významoch pojmov *krstné meno* a *rodné meno*. Jednoslovné označenie *meno* sa v týchto významoch používa zväčša v textoch a vo formulároch v dôsledku ekonomizácie vyjadrovania, ak je z kontextu zrejmé, o aký druh mena ide, hoci *meno* ako termín by mal byť nadradený (porov. Valentová, 2021).

Pod termínmi *rodné meno* a *krstné meno* sa vo všeobecnosti chápe nielen ich úradná neutrálna podoba (napr. *Michal*), ktorá sa podľa zákona o mene a priezvisku č. 300/1993 Z. z. zapisuje do matrik a úradných dokumentov, ale aj rôzne druhy domáckych (hypokoristických), t. j. skrátaných a zdrobených (deminutívnych) podôb, ktoré sú príznakové, expresívne, vyjadrujú kladný citový vzťah a používajú sa v rodinnom a dôvernom styku (napr. *Mišo*, *Mišino*, *Mišeno*, *Miško*, *Mižo*, *Mižo*). Domácke rodné mená nemajú status základnej neutrálnej podoby a nemožno ich zapisovať do matriky. V rámci národného jazyka sa môžu rozlišovať spisovné a nespisovné (nárečové, slangové) podoby domáckych rodných mien (Majtán – Považaj, 1998, s. 272). Majú aj svoje zemepisné areály, napr. zsl. *Tono*, strsl. *Tóno*, vsl. *Toňo*, vsl. *Marča*, *Mižo*, a v literárnych dielach sa môžu využívať na lokálne zaradenie postáv (Blanár, 2002, s. 13). Príznakové podoby rodných mien vo verejnej komunikácii niekedy používajú najmä spisovatelia, umelci a pod., napr. *Janko Jesenský*, *Milo Urban*, *Vašo Patejdl* (Majtán – Považaj, 1998, s. 272). Takisto ako ich základné podoby, môžu byť domáce (zdomácnené) a cudzojazyčné, inojazyčné.

Zoznam najčastejších slovenských domáckych podôb rodných mien obsahuje osobitná kapitola popularizačnej publikácie M. Majtána a M. Považaja (1998, s. 330 – 342) a takéto podoby sa nachádzajú aj pri príslušných jednotlivých základných neutrálnych podobách v slovníkovej časti. V limitovanom rozsahu sa domáce podoby rodných mien uvádzajú pri základných podobách aj v SSSJ (A – G, s. 14), porov. napr. meno *Amália* (s. 114). Domáce podoby rodných mien sú jedným z produktívnych zdrojov na rozširovanie zoznamu základných podôb. Mnohé z nich predovšetkým častotou používania stratili príznak expresívnosti, familiárnosti, čím nadobudli charakter neutrálneho mena a zaradili sa do zoznamu slovenských základných rodných mien, napr. *Alex, Broňa, Luba, Miloš, Radko, Radka, Slávo, Sláva, Slávka, Táňa, Teo, Tea, Tina*. Osamostatňovanie domáckych podôb rodných mien vyplýva aj z tendencie dávať kratšie, spravidla dvojslabičné mená na úkor viacslabičných (porov. aj Považaj, 1980, s. 296). Prehodnocovanie domáckych mien sa zvyčajne robí na základe sociolingvistického výskumu (porov. napr. Považaj, 1983; Knappová, 1980; 2017a, s. 49).

V slovenskej úradnej pomenovacej sústave je možné mať až tri úradné rodné mená. To však neznamená, že ak má niekto v matrike uvedené viac ako jedno rodné meno, že ide o viacmennú pomenovaciú sústavu. Oficiálne máme stále dvojmennú úradnú pomenovaciú sústavu, pretože sa skladá z dvoch druhov osobných mien (rodné meno + priezvisko), pričom z daného druhu ich môže byť aj viacero, v prípade rodného mena maximálne tri.

Dvojako možno chápať aj význam slova *úradný*. V minulosti sa za úradné mená označovali tie rodné mená, ktoré sa adaptovali do slovenčiny a ich formálna stránka bola kodifikovaná v súlade so spisovnou slovenčinou a slovenským jazykovým systémom, pretože iba tie bolo možné zapísať do matriky narodených. Slovenské spisovné podoby rodných mien, kodifikované z pravopisnej stránky, boli súčasťou 6. zv. Slovníka slovenského jazyka (1968, s. 127 – 151). V r. 1979 vydalo Ministerstvo vnútra SSR pre potreby matrik publikáciu Zoznam osobných mien, ktorá obsahovala 1 300 mužských a ženských rodných mien, a neskôr k nej vyšiel dodatok s ďalšími 60 menami (Považaj, 1986, s. 311). Inventár slovenských podôb rodných mien sa prirodzene rozrastal, zoznam sa priebežne dopĺňal o nové rodné mená. M. Majtán a M. Považaj ho publikovali v niekoľkých vydaniach knihy Meno pre naše dieťa (1983, 1985, 1993). Posledné vydanie vyšlo v roku

1998 pod názvom Vyberte si meno pre svoje dieťa. Súčasnú zákony však umožňujú oveľa väčšiu voľnosť pri zápise cudzojazyčných mien a inojazyčných pravopisných variantov už zdomácnených rodných mien do matriky (bližšie Valentová, 2017, s. 167 – 169). Preto za úradné rodné meno možno pokladať akúkoľvek pravopisnú (i grafickú) podobu mena, ktorú má osoba zapísanú v matrike a v úradných dokumentoch.

Iba rodným menom sa osoba pomenúva predovšetkým v rámci rodiny alebo bližšieho príbuzenstva a v spoločnosti priateľov, spolupracovníkov, spolužiakov a pod., teda najmä v neúradnom, neoficiálnom styku (Majtán, 1979, s. 115). Rodné meno v základnej neutrálnej i v domácej podobe môže byť súčasťou pomenovacieho modelu živých osobných mien ako jeden z ich funkčných členov, napr. *Tibor Lomníckych, Stano Lucin, Tóno Frolianeje, Svätých Ana Števova* (Blanár – Matejčík, 1978, s. 28; Valentová, 2009, s. 46 – 58). Z týchto dôvodov by bolo azda vhodnejšie definíciu poňať všeobecnejšie a vynechať časť, že tento typ osobného mena má iba úradný charakter, a preto meno nemôže byť ľubovoľne zmenené alebo anulované, resp. presunúť ju do definície termínu *úradné rodné meno*. Do poznámky alebo rozšírenej definície by sme však odporučili uviesť, že v úradnej pomenovacej sústave je povinným členom osobného mena.

M. Majtán (1979, s. 116) správne upozornil na nevhodné používanie termínu *rodné meno* vo význame „priezvisko za slobodna, po rodičoch“, ktoré sa použilo v staršej literatúre a pravdepodobne sa môže vyskytnúť aj dnes v niektorých administratívnych formulároch. Ako najvhodnejšie odporučil používať v tomto význame pojem *rodné priezvisko*. Ako však uvádza aj SSSJ (M – N, s. 185), v neoficiálnej komunikačnej sfére sa v tomto význame používa lexikalizované spojenie *rodné meno* ešte aj dnes.

Okrem cirkevného mena by sa ako osobitný druh rodného mena dalo chápať napríklad *birmovné meno*, ktoré dostáva príslušník rímskokatolíckej cirkvi, príp. aj starokatolíckej a československej husitskej cirkvi pri obrade birmovania, ale v bežnej komunikácii sa takmer vôbec nepoužíva (Kazík, 2015, s. 163). Birmovné meno napr. používal kráľ Karol IV. (1316 – 1378), ktorého krstné meno bolo Václav (tamže, s. 164). Podľa S. Pastyříka (2010, s. 6) birmovanci si ho zvyčajne uvádzajú ako ďalšie rodné meno, napr. *Martin Cyril Pusta, Jana Anežka Nováková*. V SSSJ (M – N, s. 184) sa vysvetľuje s kvalifikátorom cirkevný termín ako nové pomenovanie osoby prijaté pri

sviatosti birmovania. M. Majtán (1979, s. 117) označil krstné meno a birmovné meno za druhy rodného mena.

Slovanské príručky onomastickej terminológie (ZS, s. 189; OS, s. 265) uvádzajú ako druh rodného mena aj tzv. *kalendárové meno*, ktoré sa definuje ako rodné meno zaradené v svetskom alebo cirkevnom kalendári k určitému dňu v roku a tým sa priamo alebo nepriamo odporúča na používanie. V cirkevných kalendároch sú to mená biblických osôb, mučeníkov, svätcov, ktorých pamiatka sa oslavuje v príslušný deň, teda ide o cirkevné mená. Pôvodne totiž kalendárom nazývali zoznamy svätcov zostavené na základe martyrológie a do tzv. gregoriánskej reformy kalendára (podľa mena pápeža Gregora XII.) v r. 1582 sa aj listiny datovali častejšie pomocou mien svätých ako pomocou číselného vyjadrenia dňa v mesiaci, napr. *w pateg w den sw. Blažege* (Blažeja je 3. februára), *w stredu po sw. Anne* (Anny je 26. júla) (Majtán – Považaj, 1998, s. 19). Popri cirkevnom kalendári sa u nás v súčasnosti používa skôr civilný, občiansky kalendár rodných mien, ktorý však vychádza z kresťanských tradícií. Slovenský kalendár o nové mená dopĺňa Kalendárová komisia pri Ministerstve kultúry SR¹³.

Záver. Osobné meno v jednomennej pomenovacej sústave zatiaľ v slovenskej onomastike nemá zaužívaný medzinárodný termín, dosiaľ sa vyjadruje opisom alebo sa používajú len termíny *osobné meno*, *meno* s bližšou charakteristikou, o aký druh antroponyma ide, pri prvom použití daného pojmu v odbornom či popularizačnom texte. V niektorých iných jazykoch sa používa medzinárodný termín *mononymum*. Vzhľadom na rozširujúcu sa medzinárodnú spoluprácu a potrebu medzinárodných termínov by sme navrhovali zaviesť a normovať tento termín aj v slovenskej onomastike s odporúčaním viac sa orientovať vo všeobecnosti aj na výskum historickej antroponymie.¹⁴ Zavedenie termínu *mononymum* podporuje aj fakt, že v ad-

¹³ Kalendárová komisia pracuje od r. 2016 a údaje o členoch komisie, zásadách zaraďovania mien do kalendára i aktuálne oficiálne kalendárium sú dostupné na internetovej stránke Ministerstva kultúry SR (<https://www.culture.gov.sk/posobnost-ministerstva/statny-jazyk-narodnostne-mensiny-a-zahranicni-slovaci/statny-jazyk/kalendarova-komisija/>). Kalendárium je však pre vydavateľstvá len odporúčané, nie povinné.

¹⁴ Pripomeňme, že v Jazykovednom ústave L. Štúra SAV v Bratislave sa nachádza kartotéka historických antroponym, z ktorej sa časť osobných mien síce využila v dokladovej časti heslových statí Historického slovníka slovenského jazyka, ale slovenská historická antroponymia by si zaslúžila samostatné komplexné spracovanie.

jektívnej podobe je súčasťou termínu *mononymná (jednomenná) antroponymická sústava*, ktorý sa používa aj v iných jazykoch.

Napríklad v bulharskej onomastike sa mononymum definuje aj ako používanie len jedného mena, resp. jednočlenného osobného mena v úradnej viacmennej pomenovacej sústave. Termín *mononymum* by sme však odporúčali v súlade so slovanskými onomastickými terminologickými príručkami definovať v slovenskej onomastike ako osobné meno v jednomennej pomenovacej/antroponymickej sústave a *mononymnú* alebo *jednomennú pomenovaciú/antroponymickú sústavu* ako používanie jednočlenného oficiálneho osobného mena v určitej spoločnosti a dobe, pričom sa nemyslí paralelné používanie jednočlenného pseudonyma či prezývky v neoficiálnej, neúradnej alebo poloúradnej sfére komunikácie, ale len jednočlenného úradného mena v prvom rade v oficiálnej, úradnej pomenovacej sfére.

Krstné meno alebo *rodné meno* ako druh, resp. druhy osobného mena patria medzi tie spoločenské a jazykové kategórie, ktoré sa ustavične vyvíjajú, preto tieto pojmy treba chápať vždy v určitom spoločenskom kontexte ako výsledok istého stupňa vývinu ľudského a národného spoločenstva (porov. Majtán – Považaj, 1998, s. 7). Vo všeobecnosti možno *krstné meno* definovať ako „osobné meno, ktoré dostávajú kresťania pri obrade krstu“. V období jednomennosti možno *krstné meno* pokladať za mononymum, a aj keď sa k nemu začal pridávať určitý druh sekundárneho mena, stále plnilo funkciu základného, určovaného člena. V dvojmennej pomenovacej sústave sa jeho úloha zmenila, po jej kodifikácii funkciu určovaného člena prebralo povinné a dedičné priezvisko a krstné meno sa stalo určujúcim členom úradného osobného mena. Presné hranice z hľadiska fungovania oboch sústav na našom území však nemožno presne stanoviť, pretože prechod od jednomennosti k dvojmennosti bol postupný. Keďže prímeno mal už takmer každý a zvyklo sa dediť už zhruba dvesto rokov pred úradným ustanovením dvojmennosti cisárom Jozefom II. v druhej polovici 18. storočia, možno tento časový úsek nazvať aj obdobím neoficiálnej dvojmennosti.

Krstné meno, ktoré sa dáva každému pri narodení, nemusí dostávať všetci pri akte kresťanského krstu, preto sa od 50. rokov minulého storočia v českej a slovenskej onomastike zaviedol všeobecnejší termín *rodné meno*. Možno ho definovať ako „meno, ktoré sa v spoločnosti s dvoj- alebo viacmennosťou dáva každému človeku po narodení (často pri slávnostnom akte)

ako dodatočné meno k dedičnému priezvisku, prípadne k ďalším menám“. V širšej lingvistickej i laickej verejnosti sa i dnes často používa termín *krstné meno* aj pre mená, ktoré dieťa nemusí dostať pri obrade krstu, preto sa zvykne používať najmä v publikáciách popularizačného charakteru v podobe *rodné (krstné) meno*. Rodné a krstné meno možno chápať ako synonymné výrazy alebo môžu byť v hyperonymicko-hyponomickom vzťahu – krstné meno ako druh rodného mena, ktoré sa dostáva pri obrade cirkevného krstu. Ako druhy rodných mien možno chápať v závislosti od ich charakteru, funkcie alebo sféry použitia *birmovné meno*, ktoré osoba dostáva pri obrade birmovania, *cirkevné meno* s významom „osobitný druh krstného mena, ktoré cirkev odporučí dávať ako krstné meno, pretože to je meno osoby, ktorá je významná pre dejiny alebo existenciu cirkvi“, a *kalendárové meno*, ktoré sa definuje ako „rodné meno zaradené v svetskom alebo cirkevnom kalendári k určitému dňu v roku a tým priamo alebo nepriamo odporúčené na používanie“.

LITERATÚRA

BALKANSKI, Todor – CANKOV, Kiril: Enciklopedija na bǎlgarskata onomastika. Veliko Tǎrnovo: Universitetsko izdatelstvo Sv. sv. Kiril i Metodij 2016. 576 s.

BAUKO, Ján: Rodné mená na Slovensku v 21. storočí. In: 19. slovenská onomastická konferencia (Bratislava 28. – 30. apríla 2014). Ed. I. Valentová. Bratislava: Veda 2015, s. 143 – 152.

BLANÁR, Vincent: Morfematická stavba prímena a priezviska. In: Jazykovedné štúdie. 11. Jónov zborník. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied 1971, s. 313 – 320.

BLANÁR, Vincent: Teoretické problémy onomastickej terminológie. In: Makedonski jazik, 1973, roč. 24, s. 51 – 62.

BLANÁR, Vincent: Antroponymia. I. Mená. II. Priezviská. In: Słowiańska onomastyka. Encyklopedia. Tom I. Eds. E. Rzetelska-Feleszko – A. Cieślíkowa – J. Duma. Warszawa – Kraków: Towarzystwo Naukowe Warszawskie 2002, s. 309 – 316, 405 – 484.

BLANÁR, Vincent: Teória vlastného mena. (Status, organizácia a fungovanie v spoločenskej komunikácii). Bratislava: Veda 1996. 250 s. ISBN 80-224-0490-X.

BLANÁR, Vincent: Osobné mená, ich miesto v jazyku a pravopisná problematika. In: Problémy adaptácie cudzích mien v slovenčine. Ed. E. Králik. Bratislava: Veda 2002, s. 11 – 18.

BLANÁR, Vincent – MATEJČÍK, Ján: Živé mená na strednom Slovensku. I. 1. Designácia osobného mena. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo 1978. 413 s.

FRANČIĆ, Andela: Što je osobno ime? In: Folia onomastica Croatica, 2006, roč. 15, s. 71 – 80.

ICOS Lists of Key Onomastic Terms. International Council of Onomastic Sciences. Onomastic terminology. Dostupné na <https://icosweb.net/publications/onomastic-terminology/>. [cit. 2. 1. 2022].

KAZÍK, Miroslav: Mená z cirkevného prostredia. In: 19. slovenská onomastická konferencia (Bratislava 28. – 30. apríla 2014). Ed. I. Valentová. Bratislava: Veda 2015, s. 161 – 168.

KNAPPOVÁ, Miloslava: K spoločenskému fungovaní oficiálnych podob rodných jmen. In: Spoločenské fungovanie vlastných mien. Zborník materiálov zo VII. slovenskej onomastickej konferencie (Zemplínska šírava 20. – 24. septembra 1976). Red. M. Majtán. Bratislava: Veda 1980, s. 287 – 291.

KNAPPOVÁ, Miloslava: Jak se bude vaše dítě jmenovat? 6., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Academia 2017a. 918 s. ISBN 987-80-200-2656-9.

KNAPPOVÁ, Miloslava: Rodné jméno. In: CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny. Eds. P. Karlík – M. Nekula – J. Pleskalová. 2017b. Brno: Masarykova univerzita 2012 – 2020. Dostupné na https://www.czechency.org/slovník/RODNÉ_JMÉNO. [cit. 2. 1. 2022].

KRÁLÍK, Lubor: Stručný etymologický slovník slovenčiny. Bratislava: Veda 2015. 704 s. ISBN 979-80-224-1493-7.

MAJTÁN, Milan: Zo slovenskej onomastickej terminológie. (Rodné meno, rodné priezvisko). In: Kultúra slova, 1979, roč. 13, č. 4, s. 115 – 117.

MAJTÁN, Milan: Osobné mená v najstaršej slovenčine ako odraz etnicity osídlenia. In: 10. slovenská onomastická konferencia. Bratislava 13. – 15. septembra 1989. Zborník referátov. Ed. M. Majtán. Bratislava: Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV 1991, s. 120 – 124.

MAJTÁN, Milan: Vývin priezvisk na Slovensku. In: Slovenská reč, 1994, roč. 59, č. 1, s. 30 – 37.

MAJTÁN, Milan: Chronológia slovanských zložených osobných mien v slovenčine. In: 12. slovenská onomastická konferencia a 6. seminár „Onomastika a škola“. Prešov 25. – 26. 10. 1995. Zborník referátov. Zost. M. Majtán – F. Ruščák. Prešov: Fakulta humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove 1996, s. 173 – 180.

MAJTÁN, Milan: Praslovanské dedičstvo v najstarších slovenských osobných menách. In: Slovianska onomastyka. Zbierka vedeckých prác na česť 70-riččia doktora filologických nauk, profesora P. P. Čučky. Red. S. M. Medviď et al. Užhorod: Hospozrachuvnyj redakcijnno-vydavnyčyj viddil Komitetu informaciji 1998a, s. 227 – 234.

MAJTÁN, Milan: Slovansko-slovenské osobné meno Mojtech. In: Prasłowiańszczyzna i jej rozpad. Red. J. Rusek – W. Boryś. Warszawa: Energeia 1998b, s. 313 – 317.

MAJTÁN, Milan: Cisár Jozef II. o používaní priezvisk. In: Acta onomastica, 2004, roč. 45, s. 28 – 31.

MAJTÁN, Milan – POVAŽAJ, Matej: Vyberte si meno pre svoje dieťa. Bratislava: Art Area 1998. 344 s. ISBN 80-88879-48-5.

PASTYŘÍK, Svatopluk: Rukověť pro onomastické semináře. Slovníček. Pro studenty onomastických disciplín. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové 2010. 27 s. Dostupné na <https://adoc.pub/rukov-pro-onomasticke-seminae-slovníek.html>.

PETR, Jan: Lužickosrbská onomastická terminologie. In: Zpravodaj Místopisné komise ČSAV, 1969, roč. 9, č. 4, s. 538 – 552.

PLESKALOVÁ, Jana: Vývoj vlastních jmen osobních v českých zemích v letech 1000 – 2010. Brno: Host – Masarykova univerzita 2011. 204 s. ISBN 978-80-7294-834-5.

PLESKALOVÁ, Jana: Křestní jméno. Jednojmenná antroponymická soustava. In: CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny. Eds. P. Karlík – M. Nekula – J. Pleskalová. 2017. Brno: Masarykova univerzita 2012 – 2020. Dostupné na https://www.czechency.org/slovník/KŘESTNÍ_JMÉNO, https://www.czechency.org/slovník/JEDNOJMENNÁ_ANTROPONYMICKÁ_SOUSTAVA. [cit. 2. 1. 2022].

Slovník slovenské lingvistické terminologie. 1. – 2. zv. Ved. red. A. Jedlička. Praha: Academia 1977 – 1979.

POVAŽAJ, Matej: Vznik nových úradných podôb mien. In: Spoločenské fungovanie vlastných mien. 7. slovenská onomastická konferencia (Zemplínska šírava 20. – 24. 9. 1976). Zost. M. Majtán. Bratislava: Veda 1980, s. 293 – 297.

POVAŽAJ, Matej: Regulyovanie výberu rodných mien. In: Onomastika jako společenská věda. Sborník příspěvků z 1. československé onomastické konference (18. – 20. 5. 1982 v Trojanovicích). Sborník prací pedagogické fakulty v Ostravě. 86. Řada D-19. Red. M. Dohnal. Praha: Státní pedagogické nakladatelství 1983, s. 185 – 188.

POVAŽAJ, Matej: Usmerňovanie výberu rodných mien z hľadiska právnych predpisov a jazykovej kultúry. In: Jazyková politika a jazyková situácia. Materiály z vedeckej konferencie konanej v Smoleniciach 17. – 19. 4. 1985. Ved. red. J. Kačala. Red. I. Masár. Bratislava: Veda 1986, s. 310 – 313.

SKLADANÁ, Jana: Zo staršej slovenskej antroponomastickej terminológie. In: 9. slovenská onomastická konferencia. Nitra 26. – 28. júna 1985. Zborník referátov. Red. M. Majtán. Bratislava: Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV 1987, s. 303 – 308.

Slovník slovenského jazyka. Red. Š. Peciar. 1. – 6. zv. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied 1959 – 1968.

Slovník súčasného slovenského jazyka. A – G. Hl. red. K. Buzássyová – A. Jarošová. Bratislava: Veda 2006. 1134 s. ISBN 978-80-224-0932-4.

Slovník súčasného slovenského jazyka. M – N. Hl. red. A. Jarošová. Bratislava: Veda 2015. 1103 s. ISBN 978-80-224-1485-2.

SVOBODA, Jan a kol.: Základní soustava a terminologie slovanské onomastiky. In: Zpravodaj Místopisné komise ČSAV, 1973, roč. 14, č. 1, 280 s.

SVOBODA, Jan a kol.: Osnoven sistem i terminologija na slovenskata onomastika. Skopje: Makedonska akademija na naukite i umetnostite 1983. 412 s.

STANISLAV, Ján: Zo štúdia slovanských osobných mien v Evanjeliu cividalskom. In: Slavia, 1947 – 1948, roč. 18, s. 87 – 100.

VALENTOVÁ, Iveta: Živé osobné mená v hornonitrianskej oblasti. Jazykovedné štúdie. 27. Bratislava: Veda 2009. 254 s. ISBN 978-80-224-1112-7.

VALENTOVÁ, Iveta: Rodné (krstné) mená a kodifikácia. In: Aktuálne otázky slovenského jazyka. Zborník z konferencie Aktuálne otázky slovenského jazyka (4. – 5. 10. 2016 Bratislava). Ed. J. Wachtarczyková. Bratislava: SAP 2017, s. 149 – 167.

VALENTOVÁ, Iveta: Zo slovenskej onomastickej terminológie: meno, názov. In: Kultúra slova, 2021, roč. 55, č. 4, s. 200 – 209.

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 300/1993 Z. z. o mene a priezvisku. Dostupné na <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1993-300>. [cit. 2. 1. 2022].